



RANDERS KOMMUNE

STRATEGI OG AFTALE FOR
**PSYKIATRI- OG
UDSATTEOMRÅDET**



INDHOLD

Indledning	3
Strategi for psykiatri- og udsatteområdet	4
Aftale mellem Randers Byråd og Center for Psykiatri og Socialt Udsatte	7
Opfølgning og implementering	20
Økonomi	21
Litteraturliste	22

INDLEDNING

Med afsæt i nyeste viden på psykiatri- og udsatteområdet og inddragelse af borgere, medarbejdere, ledere, Udsatteråd, socialudvalg, samarbejdspartnere, Aarhus og Aalborg Kommuner og frivillige foreninger, har vi i Randers Kommune i 2023 udarbejdet en strategi for psykiatri- og udsatteområdet, der beskriver de overordnede pejlemærker og sætter retningen for udviklingen af indsatsen på området i de kommende år.

De tidligere centre; Center for Psykiatri og Center for Socialt Udsatte blev i 2021 samlet i ét center. Denne strategi favner derfor psykiatri- og udsatteområdet og bygger videre på tidligere planer for områderne. Randers Kommunes Psykiatriplan og Plan for Udsatteområdet fra 2018 er som helhed begge implementerede og i fortsat drift.

LÆSEVEJLEDNING

Randers Kommunes strategi for psykiatri- og udsatteområdet henvender sig til borgere i Randers Kommune, som er socialt udsatte og/eller har en psykisk sårbarhed. Strategien henvender sig ligeledes til pårørende, samarbejdspartnere samt medarbejdere og ledere i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte. Som borger, pårørende, samarbejdspartner, medarbejder eller leder kan du med denne strategi læse, hvordan vi vil arbejde med på psykiatri- og udsatteområdet de kommende år. I første del af strategien kan du læse en introduktion til psykiatri- og udsatteområdet, strategigrundlaget og information om, hvordan indhold i strategien er blevet fastlagt. Anden del udgør aftalen mellem byrådet i Randers Kommune og Center for Psykiatri og Socialt Udsatte og omhandler, hvordan strategien omsættes i praksis. Heri følger en nærmere beskrivelse af otte indsatsområder, der skal danne rammen for den faglige udvikling de kommende år. De otte indsatsområder er:

- Koordinerede og ressourcefokuserede indsatser
- Styrket rusmiddelindsats på bosteder
- Flere i uddannelse og beskæftigelse
- Lighed i sundhed
- Brobygning til meningsfulde fællesskaber
- Social bæredygtig byudvikling
- Styrkelse af peerfagligheden
- Styrket samarbejde med pårørende

Under hvert indsatsområde kan du læse, hvordan der vil blive arbejdet med områderne. Der er løbende i strategien indsat citater fra borgere og medarbejdere, som har givet inputs til strategien.

STRATEGI FOR PSYKIATRI- OG UDSATTEOMRÅDET

HVAD ER PSYKIATRI- OG UDSATTEOMRÅDET?

Psykatri- og udsatteområdet omfatter tilbud til borgere over 18 år, som er socialt udsat og/eller har en psykisk sårbarhed. Samtidig tilbydes behandlingstilbud til borgere, som er 15 år eller derover med en rusmiddelproblematik, ligesom der er tilbud til børn, unge og voksne, som er i familie med en, som har en rusmiddelproblematik.

Social udsathed dækker over tilstedeværelsen af flere og komplekse problemer som f.eks. dårlig økonomi og gæld, sindslidelse, misbrug/afhængighed af alkohol og stoffer, hjemløshed, prostitution og mangelfulde sociale netværk (Ramsbøl & Hansen, 2017). *Psykisk sårbarhed* er en fælles betegnelse for borgere, der er diagnosticeret eller ikke-diagnosticeret med en psykisk lidelse. Det er borgere, som er i risiko for at udvikle funktionsnedsættelse eller sociale problemer samt borgere, hvis psykiske funktionsniveau er væsentligt nedsat.

Borgere indenfor psykiatri- og udsatteområdet er således en bred og mangfoldig målgruppe, som både omfatter borgere, som primært er belastet af alkohol- eller stofmisbrug eller en psykisk sårbarhed samt borgere med komplekse problemer på flere livsområder.

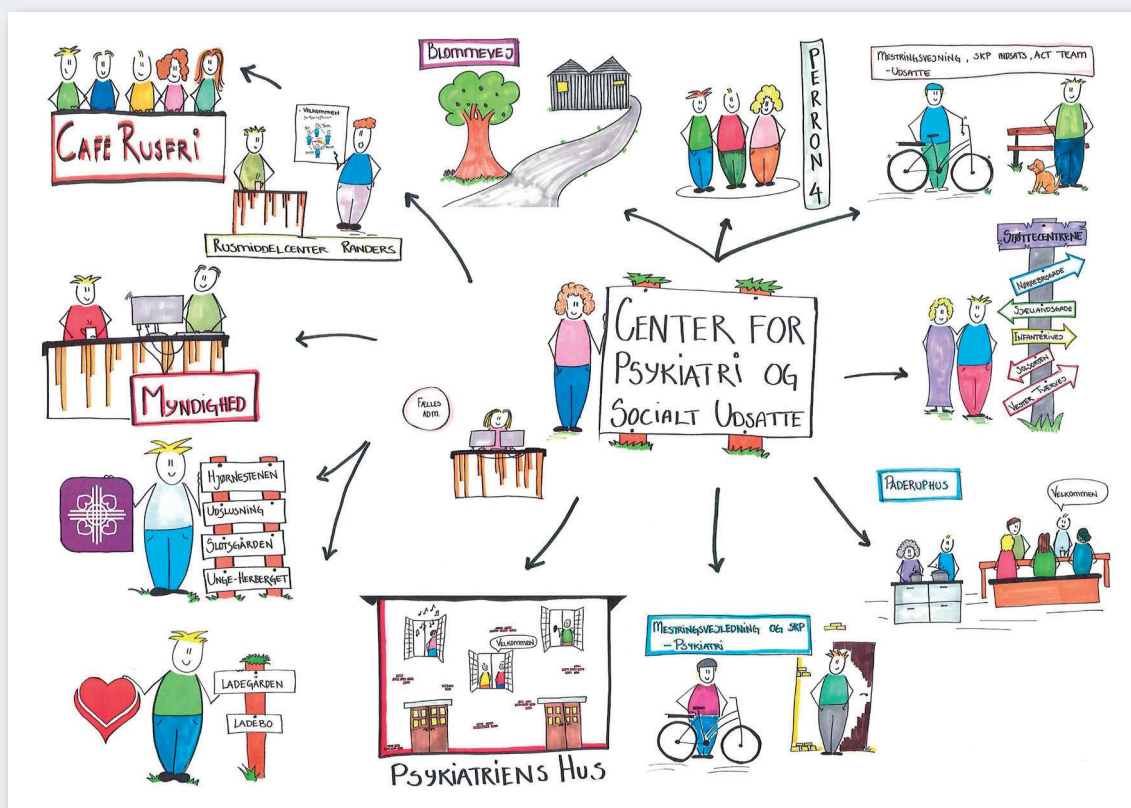
Det er Center for Psykiatri og Socialt Udsatte, der tilbyder kommunale indsatser for borgere på psykiatri- og udsatteområdet i Randers Kommune med udgangspunkt i serviceloven og sundhedsloven. I Center for Psykiatri og Socialt Udsatte er der tilbud som væresteder, botilbud, socialpædagogisk støtte, opsøgende indsats, rusmiddelbehandling, aktivitetstilbud, fremskudt rådgivning om muligheder for social støtte, undervisningstilbud mv. Nedenstående tabel giver et overblik over målgruppens omfang.

Tilbud	Antal borgere ¹
Mestringsvejledning (§85)	501 borgere
Midlertidigt botilbud (§107)	22 borgere
Alkoholbehandling	243 indskrevet i løbet af 2022
Stofmisbrugsbehandling	363 indskrevet i løbet af 2022
Forsorgstilbud (§110)	159 indskrevet i løbet af 2022
Værestedet Slotsgården	Ca. 300 borgere
Værestedet Perron 4	319 borgere
Psykatriens Hus	598 borgere
Fremskudt rådgivning	En samtale: 513 borgere i 2022 Heraf modtaget mere end én samtale: 73 borgere i 2022. Råd og vejledning gruppeforløb: 103 i 2022. Råd og vejledning individuelt forløb: 267 i 2022.

¹ Udtrukket i marts 2023. Opgørelsen dækker over året 2022. Opgørelsen af borgere tilknyttet Perron 4 og Slotsgården er baseret på tælleuge i oktober 2022. Opgørelse over besøgende i Psykiatriens Hus dækker over besøg i 2021.

Derudover er centerets medarbejdere løbende i kontakt med borgere i forbindelse med opsøgende indsatser. Udover de borgere, som får en indsats i Randers Kommunes tilbud, får 56 borgere en indsats i andre kommuner, private tilbud eller ved regionen.

De forskellige indsatser i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte er organiseret i afdelinger, der vises herunder:



STRATEGIENS BYGGESTEN

Strategien for psykiatri- og udsatteområdet tager afsæt i og understøtter byrådets vision 2030, Randers Kommunes "Politik for borgere med særlige behov" (Randers Kommune, 2023) samt Social og Arbejdsmarkeds strategigrundlag "Et mere lige Randers". Fokusområderne i Social og Arbejdsmarkedsstrategien er:

- Unges uddannelse og trivsel
- Højere indkomst gennem arbejde (mindske fattigdom)
- Selvstændighed
- Social bæredygtigt byudvikling (sense of belonging)
- Sundhed

Der arbejdes i strategien med følgende fire principper:

1. Sammen sætter vi tidligt ind
2. Sammen skaber vi sammenhæng
3. Sammen styrker vi dine kompetencer
4. Sammen gør vi det muligt, at du fortsætter selv

Der er løbende indsats de verdensmål, som strategien arbejder ud fra.

STRATEGIGRUNDLAG

Strategigrundlaget bygger på input fra inddragelsesproces i forbindelse med udarbejdelsen af de tidligere fagplaner fra 2018 og er en oversættelse af overordnede strategier, så de tilpasses psykiatri- og udsatteområdet. Strategigrundlaget danner ramme om indsatserne og samarbejdet med borgerne og deres pårørende.

Vision – Sammen vil vi skabe sammenhæng og understøtte, at du udnytter dine ressourcer bedst muligt.

Mission – Sammen vil vi bidrage med effektive og fleksible indsatser, der styrker din livskvalitet og mestring af dit liv.

Værdier – Vores værdier er åbenhed, ordentlighed og udvikling i samspil med dig, dine pårørende og samarbejdspartnere.

Bærende principper – Principperne for arbejdet er recoveryorienteret rehabilitering med inddragelse af dit netværk, brug af faglig udvikling med evidensbaserede metoder og koordination med udgangspunkt i dine behov.

TILBLIVELSEN AF STRATEGIEN

Strategi for psykiatri- og udsatteområdet indeholder otte indsatsområder, som der vil blive arbejdet med i Randers Kommune i de kommende år. Indholdet i indsatsområderne bygger på input fra borgere, pårørende, medarbejdere og frivillige foreninger. De forskellige input er indsamlet via:

- Fire fokusgruppeinterviews med borgere tilknyttet centeret
- Fire fokusgruppeinterviews med centerets medarbejdere samt ét fokusgruppeinterview med jobcenterets medarbejdere
- Spørgeskemaundersøgelse for medarbejdere bredt i centeret
- Bruger- pårørendeundersøgelse
- Aktiv inddragelse af borgere tilknyttet mestringsvejledning¹, Psykiatriens Hus og botilbud
- Medarbejderinddragelse via tema på personalemøder
- Inspirationsmøder med Aarhus og Aalborg kommuner
- Møder med frivillige foreninger²
- Møder med kommunale og regionale praksiskonsulenter på sundhedsområdet
- Temadrøftelse i udsatterådet og socialudvalget i Randers Kommune

Indsatserne i strategi for psykiatri- og udsatteområdet bygger samtidig videre på erfaringerne og indsatserne i de tidligere udviklingsplaner med henblik på at understøtte sammenhængen i udviklingen på psykiatri- og udsatteområdet.

¹ Mestringsvejledningen er det som tidligere blev kaldt bostøtte.

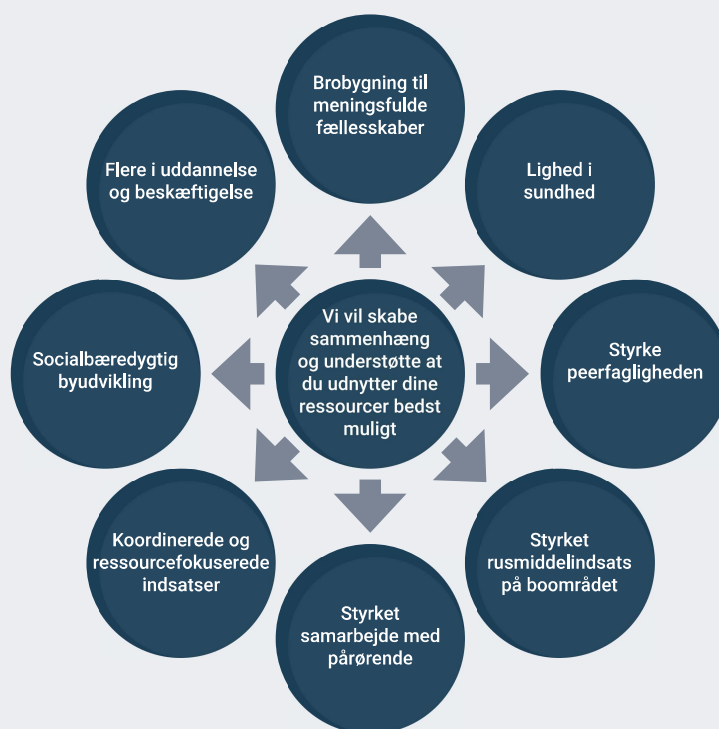
² Til møderne deltog lokale repræsentanter for SAM, Bedre Psykiatri, SIND, Den Blå Paraply, Selvhjælp Randers og Idræt for Sindet.

AFTALE MELLEM RANDERS BYRÅD OG CENTER FOR PSYKIATRI OG SOCIALT UDSATTE

Rammen for socialområdet arbejde er rodfæstet i Randersmodellen. Et centralt element i Randersmodellen er aftalesystemet, hvor byrådet via socialudvalget indgår aftaler med socialområdets centre. Strategi for psykiatri- og udsatteområdet udmøntes derfor i en aftale mellem Center for Psykiatri og Socialt Udsatte og byrådet. Aftalen indeholder konkrete beskrivelser af, hvad der vil blive arbejdet med de kommende år. Del 2 indeholder derfor aftalen, som omsætter strategien til daglig praksis (del 1).

INDSATSOMRÅDER FOR PSYKIATRI- OG UDSATTEOMRÅDET

Randers Kommune vil fra 2023 og de kommende år omsætte strategien til handlinger gennem otte indsatsområder. Det er besluttet at arbejde med disse otte emner grundet deres aktualitet og på baggrund af inputs fra inddragelsesprocessen. Indsatsområderne er som følger:



1. KOORDINEREDE OG RESSOURCEFOKUSEREDE INDSATSER

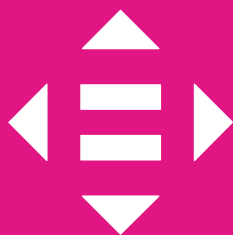
Hvorfor er indsatsområdet valgt?

Randers Kommune har i flere år arbejdet med at udvikle og omlægge socialpsykiatrien i retning mod en organisation med en recoveryorienteret tilgang. Der har med Psykiatriplan fra henholdsvis 2012 og 2018 været stor fokus på recovery. Center for Psykiatri og Socialt Udsatte har siden 2019 deltaget i et partnerskabsprojekt i samarbejde med Socialstyrelsen og tre andre kommuner. Formålet med dette projekt er at udbrede recoveryorienteret rehabilitering både i og udenfor Center for Psykiatri og Socialt Udsatte. *Recoveryorienteret rehabilitering* handler om, at medarbejdere i samarbejde med borgerne

Det sker i fællesskabet og vi har et godt samarbejde der bygger på gensidig venlighed.

(Borger, Tilknyttet Center for Psykiatri og Socialt Udsatte)

10 MINDRE ULIGHED



Vi understøtter FN's verdensmål

16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner.

16.6: Der skal udvikles effektive, ansvarlige og gennemsigtige institutioner på alle niveauer

16.7: Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative



giver den støtte, der hjælper til at indfri håb, ønsker og drømme. Socialstyrelsens definition af recoveryorienteret rehabilitering hviler på følgende otte principper:

- Tag udgangspunkt i borgernes håb, ønsker og drømme
- Fokusér på borgernes ressourcer
- Inddrag borgernes lokalsamfund og netværk
- Arbejd koordineret med borgernes samlede livssituation
- Følg op, så indsatsen altid er den rette
- Mød borgerne med åbenhed, tillid og respekt
- Hjælp borgerne så tidligt som muligt
- Brug metoder og viden, der virker

Der er løbende foretaget undersøgelser af Randers Kommunes implementering af disse principper på baggrund af spørgeskemaundersøgelse til borgere tilknyttet socialpsykiatrien i Randers Kommune, medarbejdere i myndighedsafdelingen, mestringsvejledningen og botilbud.

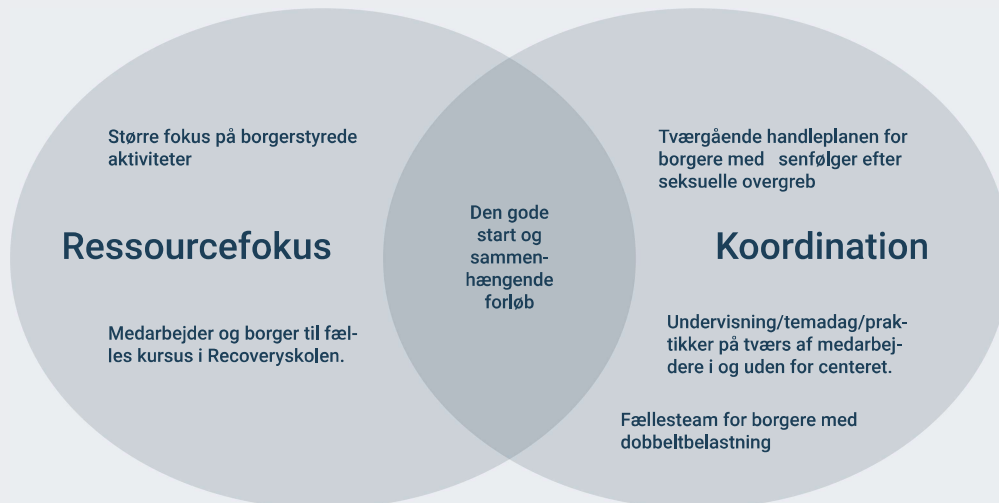
Midtvejsevalueringen viste (PWC, 2021), at der er tre områder, hvor der er størst potentiale i forhold til at styrke praksis yderligere. Disse områder er:

- Fokusér på borgernes ressourcer
- Inddrag borgernes lokalsamfund og netværk
- Arbejd koordineret med borgernes samlede livssituation

Vi vil derfor styrke arbejdet med disse tre områder. Hvordan der arbejdes med temaet "inddrag borgernes lokalsamfund og netværk" kan læses på side 16 under indsatsområde 5 "brobygning til meningsfulde fællesskaber". Med dette indsatsområde arbejdes med at inddrage borgernes ressourcer og koordination i forhold til borgernes samlede livssituation. Dette betegnes som "koordination og ressourcefokus"

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

På baggrund af interviews med borgere og medarbejdere er der givet inputs til, hvordan der kan arbejdes med koordination og ressourcefokus. Det er besluttet, at vi arbejder videre med følgende indsatser for dette indsatsområde:



- *Den gode start og sammenhængende forløb*

Vi vil arbejde for, at alle borgere får den bedste start på samarbejdet med Center for Psykiatri og Socialt Udsatte. Der er allerede etableret én indgang for fremskudt rådgivning. Derudover vil der ved første kontakt med en afdeling i centeret blive tydeliggjort:

- *Hvad der kommer til at ske.*
- *Hvad man kan forvente af samarbejdet med Center for Psykiatri og Socialt Udsatte.*
- *Hvordan vi samarbejder for at bringe borgernes ressourcer i spil.*

Samtidig vil vi arbejde for, at der er større sammenhæng og koordination med fokus på borgernes ressourcer, således at der opleves koordination, uanset hvilke medarbejdere eller afdelinger i centeret, der har et samarbejde. I centeret vil vi derfor have fokus på at formalisere samarbejdet på tværs af afdelinger.

- *Fælles kurser for mestringsvejledere og borgere ved Recoveryskolen i recoveryorienteret rehabilitering*

Vi vil styrke den recoveryorienterede rehabilitering i praksis gennem borgerperspektivet ved at udbyde tilbud om fælles kurser for borgere og mestringsvejledere¹ om deres samarbejde i en recoveryorienteret praksis.

- *Etablere flere borgerstyrede aktiviteter*
- *Undervisning/temadag/praktikker på tværs*

For at styrke koordination mellem medarbejdere i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte såvel som med samarbejdspartnere udenfor centeret, vil der blive iværksat undervisning, temadage og/eller praktikker på tværs, således at der bliver større viden omkring faglige tilgange, rammer og arbejds-gange på tværs. Samarbejdspartnere kan f.eks. være beskæftigelsesområdet, autismeområdet, regionspsykiatrien mv.

¹ Mestringsvejledere blev tidligere kaldt bostøtte

- *Understøtte udarbejdelse og implementering af tværgående handleplanen for borgere med senfølger efter seksuelle overgreb*

Formålet med at arbejde med handleplanen er at styrke indsatsen, således at borgere med senfølger efter seksuelle overgreb i højere grad bliver set, hørt og får den rette hjælp. Implementeringen skal styrke medarbejdernes kompetencer i forhold til at opspore og støtte senfølgeramte på en hensigtsmæssig måde.

- *Fællesteam for borgere med dobbeltbelastning*

Prøvehandlinger med konkrete borgersager på tværs af regionspsykiatrien, rusmiddelcenter og meetingsvejlederne for at styrke den koordinerende indsats.

2. STYRKET RUSMIDDELINDSATS PÅ BOSTEDER

Hvorfor er indsatsområdet valgt?

Der er med den seneste Plan for Udsatteområdet arbejdet med indsatsområdet "større effekt af rusmiddelbehandling". Opfølgning på planen viser, at der har været stor succes med dette arbejde. I perioden 2020-2021 opnåede 53 % af borgere med stofproblemer og 71 % af borgere med alkoholproblemer, som var i behandling ved Rusmiddelcenter Randers reduktion eller ophør. Ved sammenlignende opgørelser på området er denne andel lavere (Center for Rusmiddelforskning, 2018). Som tallene indikerer, tilbyder Rusmiddelcenter Randers en effektiv rusmiddelbehandling.

Det tidligere Center for Socialt Udsatte har de seneste år afprøvet fremskudt rusmiddelindsats på Blommevej, Ladegården og Hjørnестenen med det formål at tilbyde fremskudt rådgivning og misbrugsbehandling til beboere de tre steder samt tæt sparring med personalet. Der har været gode erfaringer med denne fremskudte rusmiddelbehandling.

Vi vil med denne strategi udvikle og brede rusmiddelindsatsen mere systematisk ud for borgere med dobbelt belastning; borgere med en psykisk sårbarhed og samtidigt misbrug. Herigennem vil vi sikre, at der fremadrettet tilbydes relevant rusmiddelindsats til beboere i botilbud og støttecentre.

En national afdækning af indsatser til mennesker med psykisk sårbarhed og misbrug på botilbud og boformer viser, at denne målgruppe generelt ikke får den behandling, som de har behov for (Socialt Udviklingscenter SUS, 2019).

Der er med denne strategi fokus på at udbrede faglig viden, tilgængelighed og tilbud om rusmiddelområdet til bosteder, således at flere borgere får den nødvendige støtte i forhold til deres rusmiddelproblematikker. Dette gælder også for borgere, som ikke er motiveret for en indsats fra Rusmiddelcenteret. Hensigten er ligeledes, at medarbejdere på botilbud i højere grad bliver klædt på til at støtte borgere med rusmiddelsudfordringer, ligesom et styrket samarbejde skal styrke rusmiddelcenterets kompetencer i forhold til borgere med en psykisk sårbarhed.

Undersøgelser på området har vist, at en integreret indsats, hvor borgere både får støtte i forhold til rusmiddelproblematik og deres psykiske sårbarhed giver de bedste resultater og kan være med til at nedbringe vold (VIVE, 2017).

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Med dette indsatsområde vil vi styrke rusmiddelindsatsen for borgere med rusmiddelproblematikker, som bor på et botilbud eller støttecenter, således at de i højere grad støttes i deres nærmiljø. Dette skal styrke støtten til borgerne, forebygge at andre borgere får rusmiddelproblematikker samt sikre at medarbejdere klædes bedre på til at tackle situationer med rusmidler. Vi vil arbejde med følgende fem indsatser:

1. Implementering af praksiskurser

I foråret 2022 har medarbejdere fra bosteder fået kompetenceudvikling i at støtte borgernes rusmiddelproblematikker gennem tre praksiskurser. Første indsats handler derfor om at implementere indhold fra kompetenceudvikling til den daglige praksis på botilbud og efterfølgende udbrede indsatsen til mestringsvejledningerne.

2. Udarbejdelse af fælles fagligt grundlag til håndtering og forebyggelse i forhold til borgere med forbrug af rusmidler på botilbud

I grundlaget indgår de forventninger, der er til ledere og medarbejdere, når rusmiddelproblematikker skal håndteres eller forebygges. Derudover indeholder grundlaget konkrete retningslinjer og handlingsanvisninger til, hvordan beboernes rusmiddelbrug og adfærd håndteres i praksis. Grundlaget indeholder blandt andet en samarbejdsaftale, som nye beboere og medarbejdere i fællesskab gennemgår, forventningsafstemmer ud fra og skriver under ved indflytning.

3. Afprøvning af gruppeforløb for borgere

Ved gruppeforløb deltager en rusmiddelbehandler og en medarbejder fra botilbud, som er kompetenceudviklet (pkt. 1). Derudover inddrages erfaringer fra gruppeforløb på handicapområdet, der foretages i samarbejde med Metodecenteret.

4. Fremskudt funktion på boformer

Den fremskudte funktions opgaver er:

- Råd og vejledning i samarbejdet med medarbejderne
- Faglig sparring i forhold til stofreduktion
- Fælles motivationsarbejde med beboere
- Fremskudt behandling for de borgere, der ønsker dette, og som ikke har mulighed for at modtage rusmiddelbehandling ved Rusmiddelcenter Randers.

5. Etablering af netværk for nøglepersoner

Der etableres et netværk for nøglepersoner for at sikre faglig sparring, tværgående faglig udvikling og varig fokus på implementering af indhold fra praksiskurser. Nøglepersonerne får en særlig rolle i implementeringen af dette indsatsområde. Det er blandt andet netværket, som bliver særligt afgørende i forhold til udarbejdelse af det fælles fagligt grundlag og afholdelse af gruppeforløb.

Hvis jeg bare havde været i normal rusmiddelbehandling i Danmark, så var vi ikke nået ind til PTSD-dele. Det er de psykiske symptomer, der ligger bag ved mine handlinger osv.

(Borger, tilknyttet Rusmiddelcenter Randers gennem ACT-projektet).

3 SUNDHED OG TRIVSEL



Vi understøtter FN's verdensmål 3: Sundhed og trivsel

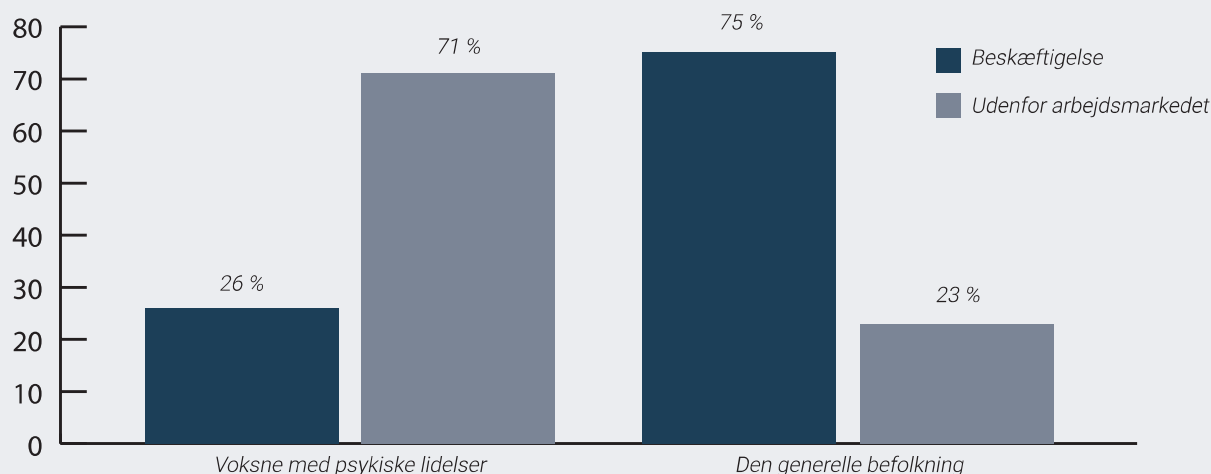
3.5: Forebyggelse og behandling af rusmiddelmisbrug, herunder narkotikamisbrug og skadelig brug af alkohol, skal styrkes



3. FLERE I UDDANNELSE OG BESKÆFTIGELSE

Hvorfor er indsatsområdet valgt?

En større andel af borgere i udsathed og/eller med psykisk sårbarhed står udenfor arbejdsmarkedet og uddannelsesinstitutioner i forhold til befolkningen generelt (Sundhedsministeriet, 2018). Følgende tabel viser data for borgere med psykiske lidelser:



Der er generelt lavere mental og fysisk sundhed blandt personer med lavere uddannelsesniveau samt personer udenfor arbejdsmarkedet i forhold til resten af befolkningen (Sundhedsprofilen, 2021). Ligeledes fastslås det, at beskæftigelse er en af de væsentligste beskyttelsesfaktorer ift. både at forebygge og overkomme sociale problemer (STAR og Socialstyrelsen, 2022). Dermed kan tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse medvirke til øget trivsel for den enkelte.

Den primære beskæftigelsesrettede indsats ydes fra Jobcenteret, mens Center for Psykiatri og Socialt Udsatte og øvrige aktører i Randers Kommune yder en understøttende indsats heri. For de mest udsatte borgere er en vigtig faktor for, at beskæftigelsesrettede indsatser lykkes for målgruppen, at disse tænkes sammen med øvrige indsatser - eksempelvis indsatser ved socialområdet (Væksthuset, 2013).

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Et emne, der går igen gennem interviews med borgere tilknyttet centeret og medarbejdere i centeret, er *samarbejde*.

Gennem flere projekter samarbejder social- og beskæftigelsesområdet tæt om at give borgere en sammenhængende indsats, og disse indsatser vil i perioden for indeværende strategi blive arbejdet videre med. Disse indsatser omfatter blandt andet:

- **JobRus:** En særlig indsats for unge, hvor der er et tæt og koordineret samarbejde mellem rusmiddelbehandling og UUR/jobcenteret, hvor der tages udgangspunkt i behandlingsmodellen MOVE.
- **Relationel Kapacitet:** Indsats for borgere over 30 år, som har en indsats i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte og i Udviklingshuset ved Jobcenter Randers, hvor der koordineres og afholdes fælles netværksmøder
- **Flere skal med 3:** I beskæftigelsesprojektet 'Flere skal med 3' er der særligt fokus på at styrke samarbejdet mellem Randers Kommune og regionspsykiatrien med henblik på at hjælpe psykisk sårbare og udsatte borgere ind på arbejdsmarkedet. Indsatsen er inspireret af metoden *individuel planlagt job med støtte* (IPS) med det formål om at understøtte borgerne på vejen mod beskæftigelse samt tilbyde dem støtte, mens de er på arbejdsmarkedet.

- **ACT:** Et tværfagligt indsatssteam, der samarbejder om at yde en koordineret støtte til borgere med særlige komplekse problemer. ACT-indsatsen ydes som en intensiv, fleksibel, udgående, direkte, helhedsorienteret og tidsbegrænset indsats, der er tilrettelagt ud fra borgerens ønsker og behov.

Dertil vil vi med dette indsatsområde have et særligt fokus på en gruppe af unge, som i mindre grad profiterer af de nuværende indsatser. En målgruppe af unge, som er voksende. Blandt andet viser den seneste nationale hjemløsetælling en stigning af unge fra Randers Kommune i alderen 25-29-årige, som er i hjemløshed.

For at styrke indsatsen overfor denne målgruppe og forebygge, at problematikkerne vokser sig større for målgruppen, vil vi med denne strategi gå nye veje for at støtte disse borgere. På baggrund af afdækning ved borgere, medarbejdere og litteratur på området er der fremhævet følgende emner, der vil være fokus på i indsatserne: 1) Samarbejde på tværs af afdelinger, 2) Flexibilitet, 3) Håndholdte indsatser og 4) Motivationen ved den enkelte.

De var opdateret – også jobcenteret omkring forbrug. Jeg skal i praktik og have optrappet min praktik løbende. Det var rart, at der ikke er så mange møder... Det er en samlet indsats, og folk samarbejder mere. Det er mere overskueligt. Ellers er det to forskellige ting, der ikke arbejder sammen.

(Borger, tilknyttet rusmiddelcenter Randers)

4 KVALITETS- UDDANNELSE



Vi understøtter FN's verdensmål
3: Kvalitetsuddannelse

4.3: Inden 2030 skal alle kvinder og mænd sikres lige adgang til teknisk, erhvervs- og videregående uddannelse

4.4: Inden 2030 skal antallet af unge og voksne, der har relevante færdigheder, herunder tekniske og erhvervsrettede færdigheder og kompetencer, for beskæftigelse, gode job og iværksætteri, øges væsentligt.

4.6: Inden 2030 skal alle unge og en væsentlig del af voksne, både mænd og kvinder, have opnået færdigheder i at læse og regne



Sundhed er velbefindende, det er en god hverdag, jeg går meget op i det, jeg løber flere gange ugentlig, tager på byture for at kigge og jeg er meget social, det er vigtigt at holde sig sund.

(borger, tilknyttet Støttecenter)

8 ANSTÆNDIGE JOBS OG ØKONOMISK VÆKST



Vi understøtter FN's verdensmål 8: Anstændige jobs og økonomisk vækst

8.5: Inden 2030 skal der opnås fuld og produktiv beskæftigelse og anstændigt arbejde for alle kvinder og mænd, herunder også unge og personer med handicap, og med lige løn for arbejde af samme værdi.

8.6: Inden 2020 skal andelen af unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse væsentligt reduceres.



Til arbejdet med dette indsatsområde vil vi arbejde i tæt samarbejde med UUR omkring følgende aktiviteter:

- Afdække målgruppen og dens behov samt fælles tværgående muligheder indenfor de eksisterende rammer
- Afprøve nye tværgående tilbud eller justering af eksisterende, således at de tilpasses målgruppen af unge, som ikke profiterer af nuværende tilbud

I første omgang vil der blive lavet prøve-handlinger for nogle unge i målgruppen. Erfaringer fra eksisterende projekter vil blive inddraget, ligesom det vil afdækkes om erfaringer fra projekt mellem autismeområdet og UUR kan videreføres til dette område.

- Vi vil afsøge muligheder for at iværksætte et håndholdt beskæftigelsesprojekt for målgruppen med inspiration fra Aalborg Kommunes "Inspiratoriet"

Aalborg Kommune har haft succes med at støtte denne målgruppe gennem et håndholdt projekt bestående af samtaler, undervisning, praktiske aktiviteter, virksomhedspraktik og hjælp til at starte på en uddannelse eller beskæftigelse. I projektet er der stor fokus på at finde de unges motivation. Vi vil med denne strategi arbejde på at iværksætte et lignende tilbud i Randers.

- Etablere forpligtende samarbejde på tværs For at styrke koordineringen, forståelsen og rammer på tværs vil der blive oprettet samarbejdsforums på både leder- og medarbejderniveau på tværs af social-, beskæftigelse-, familie-, og skoleområdet.

4. LIGHED I SUNDHED HVORFOR ER INDSATSOMRÅDET VALGT?

Formålet med Lighed i Sundhed er at styrke sundheden hos borgere med en psykisk sårbarhed og borgere i udsathed, der i højere grad end andre borgergrupper har øget sygdom, dårligere livskvalitet og kortere liv. Sundhedsstyrelsen fastslår, at borgere med svære psykiske lidelser i gennemsnit lever op til 15-20 år kortere end den øvrige

befolkning (Sundhedsstyrelsen, 2022). Med dette indsatsområde vil vi arbejde aktivt for, at målgruppen forbedrer deres sundhedstilstand.

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Der er i dag et tæt samarbejde mellem sundhedsområdet og Center for Psykiatri og Socialt Udsatte om eksisterende sundhedsindsatser i Randers Kommune. I strategiens implementeringsperiode vil samarbejdet om eksisterende samt nye sundhedsindsatser blive styrket yderligere, ligesom der bredt set over flere af strategiens temaer er et forøget fokus på mental sundhed.

Med denne indsatsområde vil vi arbejde med følgende:

- *Målrettede sundhedstilbud*

Der vil blive arbejdet med, hvordan der kan udvikles nye tilbud i samarbejde med Sundhedscenter Randers, ligesom tilslutningen til sundhedsforløb i Psykiatriens Hus styrkes yderligere, således flere borgere kan få gavn af de forskellige tilbud indenfor sundhed.

Nogle sundhedsforløb vil ligeledes blive gennemført lokalt eksempelvis på støttecentre og væresteder for at møde borgerne, der hvor de er. Herfra er der ligeledes ønske om flere sociale sundhedsinitiativer såsom fælles spisning, gåture og udendørsforløb, som vil blive iværksat i samarbejde med borgerne.

- *Forebyggende indsatser*

I implementeringen af strategien vil der være løbende fokus på at styrke arbejdet med sundhed for alle centerets målgrupper. Dette vil bl.a. omfatte et stærkere fokus på borgernes sundhedsmæssige tilstand med henblik på blandt andet opsporing af cancer, livstilssygdomme (diabetes mv.), motions-tilbud samt fokus på rygestop. I denne sammenhæng vil det også være relevant, at visse sundhedstilbud i Psykiatriens Hus faciliteres i de enkelte botilbud i samarbejde med bostedernes medarbejdere. Derudover vil muligheden for at etablere tilbuddet "Social Sundhed" i Randers Kommune blive afsøgt.

5. BROBYGNING TIL MENINGSFULDE FÆLLESSKABER

Hvorfor er indsatsområdet valgt?

Mange borgere med psykisk sårbarhed eller i udsathed har et ønske om at være del af et fællesskab. At være aktiv og gøre noget meningsfuldt sammen med andre mennesker kan øge livstilfredsheden og den mentale sundhed, ligesom det kan forebygge og afhjælpe sociale problemer. Hermed oplever mange borgere, at meningsfulde fællesskaber har stor værdi for deres liv og sociale relationer. Tilmed kan relationer til fællesskaber spille en positiv rolle både før, under og efter en social indsats. Imidlertid kan psykisk sårbarhed eller udsathed være en hindring i forhold til at blive en del af et fællesskab. En måling i Randers Kommune viser, at op mod halvdelen af de adspurgte borgerne med psykisk sårbarhed og/eller udsathed ikke oplever, at de har god mulighed for at deltage i de fællesskaber, de ønsker (PWC, 2021). Dette tema har derfor fokus på at understøtte borgernes tilknytning og brug af meningsfulde fællesskaber i Randers Kommune, som eksempelvis foreninger, organisationer og andre frivillige netværk.

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Med henblik på at understøtte borgernes tilknytning og brug af meningsfulde fællesskaber, vil vi med dette indsatsområde arbejde med følgende:

- *Netværk*

En survey foretaget blandt med centerets medarbejdere viser, at det kan have stor værdi at øge samarbejdet med meningsfulde fællesskaber, såsom foreninger og organisationer, således at de frivillige tilbud i højere grad tænkes ind i den sociale indsats med den enkelte borger.

På denne baggrund etableres der et nyt netværk bestående af repræsentanter fra Center for Psykiatri og Socialt udsatte og en række lokale aktører fra forskellige fællesskaber, herunder foreningerne SIND, SAM, Selvhjælp Randers, Bedre Psykiatri, Idræt for Sindet, Frivilligværket m.v. Hvor nogle foreninger vil have interesse i at deltage fast, kan andre pladser i netværket kunne skifte fra år til år.

Netværket vil mødes 1-2 gange årligt og drøfte konkrete initiativer og samarbejdet mellem Randers Kommune og foreningerne, samt foreningerne imellem, med det formål at styrke tilknytningen til meningsfulde fællesskaber for psykisk sårbare og borgere med udsathed.

Hertil vil netværket drøfte muligheder for at sætte konkrete initiativer i værk, som der i strategiens inddragelsesfase har været efterspørgsel efter fra både borgere, foreninger og medarbejdere i Randers Kommune. Det kan eksempelvis være etablering af et samlet overblik over de eksisterende frivillige foreninger i Randers Kommune, som har tilbud, der med fordel kan benyttes af psykisk sårbare og borgere i udsathed.

- *Brobygning*

Det afsøges, hvorledes Randers Kommune kan understøtte brobygning og videndeling blandt foreninger og fællesskaber med henblik på at styrke både kendskab og tilbud til psykisk sårbare og borgere i udsathed. Nogle fællesskaber har stor erfaring med tilbud til denne målgruppe samt, hvordan man som forening kan tage imod udsatte og psykisk sårbare borgere bedst muligt. Det kan f.eks. være prøvehandlinger, hvor psykisk sårbare og borgere med udsathed hjælper hinanden med at opsøge fællesskaber og følges hertil.

I forlængelse heraf vil temaet om meningsfulde fællesskaber også have et ben ind i samarbejdet omkring peer-faglighed i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte. Her tænkes det, at peer-medarbejdere kan spille en vigtig rolle som ambassadører/mentorere, der kan bygge bro mellem meningsfulde fællesskaber og psykisk sårbare og borgere med udsathed.

- *Meningsfulde fællesskaber i sociale indsatser*

Vi vil arbejde med, hvordan meningsfulde fællesskaber i højere grad kan tænkes ind i de sociale indsatser, der tilbydes af Center for Psykiatri og Udsatte. Her vil medarbejdere i centeret bringe forslag i spil i forhold til udvikling af arbejdsgange samt henvisning/opstart hos frivillige foreninger i et konkret sagsforløb i samarbejde en borger.

- *Flere aktiviteter fra Psykiatriens Hus på botilbuddene*

Hensigten er, at Psykiatriens Hus bidrager til at komme ud på botilbud og facilitere aktiviteter og kurser i samarbejde med lokale medarbejdere og borgere. På sigt skal disse aktiviteter i høj grad være borgerstyrede. Tilbuddet er særligt henvendt til de borgere, som ikke kan komme i Psykiatriens Hus. Formålet er at styrke deres tilknytning til fællesskaber.

6. SOCIAL BÆREDYGTIG BYUDVIKLING

Hvorfor er indsatsområdet valgt?

"Social bæredygtig byudvikling" dækker over deltagelse, fællesskab, lighed og social inklusion i byudvikling. Med indsatsområdet vil vi understøtte FNs verdensmål 11 "Bæredygtige byer og lokalsamfund", der har til formål at "gøre byer lokalsamfund og bosættelser inkluderende, sikre, robuste og bæredygtige".

Med indsatsområdet er formålet at skabe en mangfoldig by ved i højere grad at bringe perspektiver fra borgere i udsathed og/eller psykisk sårbarhed ind i planlægning af byudvikling og byrum i Randers Kommune. Mange borgere tilknyttet Center for Psykiatri og Socialt Udsatte bruger meget af deres tid i byen, hvorfor det er afgørende, at byen også imødekommer deres behov. En større afdækning på området viser, *"at attraktive og trygge byrum for alle kræver, at planlægning og design af byens rum inviterer forskellige befolkningsgrupper ind i fællesskabet. Det kan være særligt relevant at fokusere på grupper, der gennem deres adfærd og brug af byens rum kan gøre andre utrygge"* (Det Kriminalpræventive Råd, 2022).

At bringe målgruppens perspektiver ind i byplanlægningen kan derfor bidrage med potentialer for målgruppen, såvel om for borgere udenfor målgruppen.

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Socialområdet kan ikke alene ændre bybilledet i Randers Kommune. "Man bør derfor arbejde konsistent med tryghed på tværs af by, byområder og byrum. Det kræver, at arbejdet organiseres på tværs af kommunens søjler, skel og på tværs af sektorer" (Det Kriminalpræventive Råd, 2022). Et centralt element for dette indsatsområde er derfor at samarbejde med Udvikling, Miljø og Teknik omkring socialbæredygtig byudvikling. I samarbejdet kan Center for Psykiatri og Socialt Udsatte bidrage med perspektiver fra målgruppen.

Med denne strategi vil der blive arbejdet med følgende:

- Center for Psykiatri og Socialt Udsattes rolle som videnscenter og sparringspartner i forhold til at få den sociale dimension med i byplanlægning og byindretning.
- Bidrage til Helhedsplanen: Med Helhedsplanen for 2021-2025 er formålet at udvikle en række forebyggende aktiviteter og indsatser rettet mod særligt udsatte boligområder i Randers.
- Bidrage til at styrke trygheden og minimere konflikter i byen f.eks. konflikter omkring Tøjhushaven.
- Støtte psykisk sårbare borgere, som bor i egen bolig i nærmiljøet f.eks. til at deltage i almene tilbud.
- Samle perspektiver fra målgruppens borgere
- Arbejde med at understøtte forskellige boligformer for målgruppen med henblik på at reducere hjemløshed

7. STYRKELSE AF PEERFAGLIGHEDEN

Hvorfor er indsatsområdet valgt?

Peerfaglighed dækker over levede erfaringer med psykisk sårbarhed, hvor erfaringer anvendes aktivt som en kompetence til gavn for andre. I forbindelse med flere interviews med borgere og medarbejdere betones peerfaglighedens vigtige rolle.

Jeg synes, det er rart at møde nogle mennesker at tale med. Jeg bor i nærheden.

(Borger tilknyttet Center for Psykiatri og Socialt Udsatte)

11 BÆREDYGTIGE BYER OG LOKALSAMFUND



Vi understøtter FN's verdensmål 11: bæredygtige byer og lokalsamfund.

11.1 Inden 2030 skal alle sikres adgang til egnede og sikre boliger til en overkommelig pris med adgang til grundlæggende tjenesteydelser

11.3: Inden 2030 skal byudvikling gøres mere inkluderende og bæredygtig, og kapaciteten til en inddragende, integreret og bæredygtig boligplanlægning og forvaltning i alle lande skal styrkes.



Jeg kan nærmest ikke komme tanke om steder, hvor det ikke giver mening at tænke peers ind.

Medarbejder,, Center for Psykiatri og Socialt Udsatte)

16 FRED, RETFÆRDIGHED OG STÆRKE INSTITUTIONER



Vi understøtter FN's verdensmål 16: Fred, retfærdighed og stærke institutioner.

16.7: Der skal sikres lydhøre, inkluderende, deltagerbaserede og repræsentative beslutningsprocesser på alle niveauer



Det tidligere Center for Psykiatri har gennem en årrække haft erfaringer med peeransættelser. Derudover har Center for Psykiatri og Socialt Udsatte gjort en række erfaringer med peeransættelser gennem partnerskabsprojektet. På baggrund af disse erfaringer og grundet den store variation i centeret i forhold til arbejdet med peers, vil der med denne strategi blive arbejdet med at styrke peerfagligheden bredt i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte. Derudover vil der med dette indsatsområde blive arbejdet på at styrke arbejdstilknytningen for peers, når de har taget peeruddannelsen.

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Der er igangsat en MED-proces i forhold til at skabe de bedste rammer for peerfagligheden i centeret. Der vil arbejdes med at afprøve en ny organisering for peerfagligheden i centeret. I forbindelse med dette indsatsområde vil vi arbejde med følgende indsatser for at styrke peerfagligheden i centeret:

- **Oprette en peerstab:** Peerstaben vil bidrage til ansættelse af peers for at:
 - *Peermedarbejdere oplever et fagligt fællesskab*
 - *Give peers fælles supervision*
 - *Skabe større fleksibilitet i peeransættelse*
 - *Brede peerfagligheden ud til flere afdelinger.*
- **Styrke opstarten for nye peers:** Selvom peerstaben får en større rolle for peeransættelser, har erfaringer vist, at afdelingerne også skal spille en aktiv rolle i forhold til at styrke peerfagligheden lokalt. Der skal ligesom for andre ansættelser skabes tydelighed omkring opgave og rammer for peermedarbejdere. Forud for peeransættelser deltager medarbejdere fra peerstaben ved et personalemøde, hvor afdelingen klædes på til at have peers ansat. Samtidig klædes peerstaben på til hvilken peer, der ville kunne matche afdelingen.
- **Afsøge muligheder for at styrke arbejdsmarkedstilknytningen f.eks. med en beskæftigelsesrettet overbygning:** Der er stor forskel på, hvor stor arbejdsferfa-

ring peers har. Nogle har lang arbejds erfaring, mens andre aldrig har været på arbejdsmarkedet. Der vil derfor blive afdækket, hvordan vi kan understøtte den bedste overgang til arbejdslivet for de peers, som ikke har arbejds erfaring.

- **Faglig udvikling med advisory board:** Med denne strategi nedsættes et advisory board for at styrke den løbende faglige udvikling på området. Det forventes, at blandt andet repræsentanter fra VIA University, forskningsverdenen, brugerrepræsentanter, andre forvaltninger og regioner inviteres til at deltage.

8. STYRKELSE AF SAMARBEJDET MED PÅRØRENDE

Hvorfor er indsatsområdet valgt?

Pårørende til borgere med psykisk sårbarhed og borgere i udsathed spiller en vigtig rolle i forhold til at støtte borgernes recoveryproces. Samtidig kan det også være opslidende at være pårørende.

"Undersøgelser viser, at 43 % af pårørende til voksne, som er indlagt i psykiatrien, føler sig meget belastede, mens dette gælder for 28 % af dem, som er pårørende til voksne, der er i ambulans behandling i psykiatrien" (Sundhedsstyrelsen, 2022). Dette er også gældende for pårørende til borgere i udsathed.

Det er derfor vigtigt, at pårørende får de rette tilbud og inddrages systematisk. Seneste bruger- pårørendeundersøgelse viser også, at der er potentiale i forhold til at styrke inddragelse af og tilbud til pårørende. I undersøgelsen svarer 48 % af pårørende, at de "slet ikke" eller "i mindre grad" får den støtte og opbakning, som de har behov for (Rambøll, 2022). Dette spørgsmål scorer lavest i undersøgelsen.

Hvordan vil vi arbejde med indsatsområdet?

Vi vil med denne strategi styrke indsatsen overfor pårørende og dermed anbefaling 25 fra 10-års-psykiatriplanen: *"En styrket støtte og inddragelse af pårørende til mennesker med psykiske lidelser. Pårørende til mennesker med psykiske lidelser skal tilbydes støtte, og deres ressourcer skal bruges mere aktivt, systematisk og ensartet i både den kommunale og den regionale indsats" (Sundhedsstyrelsen, 2022).*

Dette er også gældende for pårørende til borgere i udsathed. På nuværende tidspunkt foregår der ikke en systematisk inddragelse på tværs af tilbud. Der vil derfor med dette indsatsområde arbejdes med:

- Systematisk med inddragelse af pårørende samt systematisk nysgerrighed for de borgere, som ikke ønsker inddragelse af deres pårørende.
- Udvide tilbud for pårørende bl.a. vil muligheder for etablering pårørendepeers blive afsøgt.

Jeg tænker, at min søn har et godt netværk. Brødre, mig, og nogle gamle venner, og det hele bliver bragt i spil. Han fandt ud af, at han ville lave en kunststilling med sin mestringsvejleder, og så hjalp vi alle sammen til. Bostøtten havde idéen, min søn skabte det, og jeg havde bilen. Det havde ikke kunnet lade sig gøre uden os som pårørende. Jeg mærker, at der er et flow. Jeg har fået den tætteste bostøttes e-mail, hvorimod det før var gennem bocenterets ledelse. Der vil jeg rose centeret.

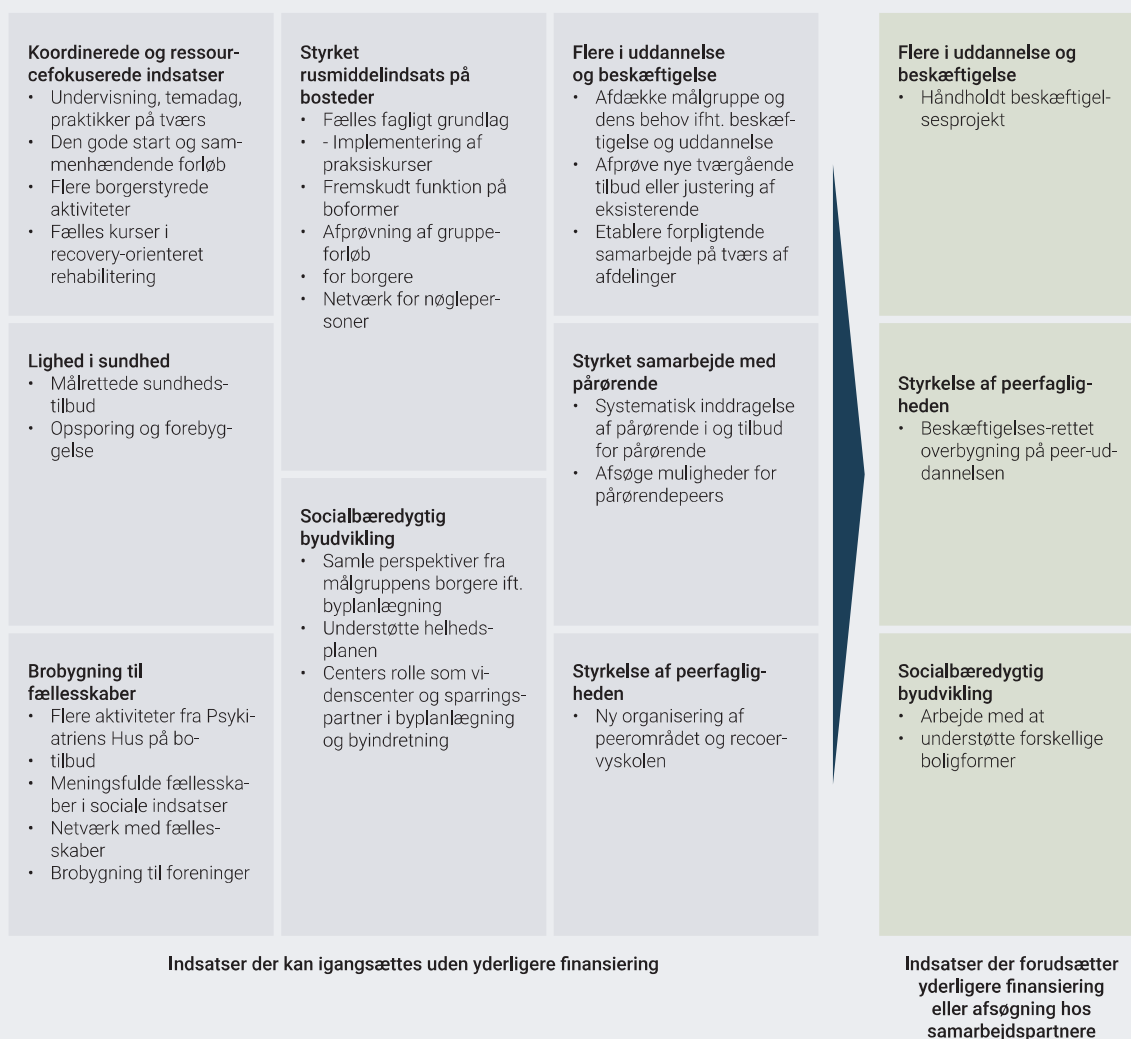
(Pårørende, Center for Psykiatri og Socialt Udsatte)

OPFØLGNING OG IMPLEMENTERING

Socialchefen og centerleder i Center for Psykiatri og Socialt Udsatte har det overordnede ansvar for forankring og implementering af denne strategi. Hvert år udvælges hvilke indsatsområder, der skal arbejdes særligt med det pågældende år. Medarbejderne vil blive inddraget aktivt i implementeringen af strategien.

Strategien indeholder en række konkrete indsatser, hvoraf nogle af indsatserne kan implementeres indenfor det nuværende budget, mens andre af strategiens initiativer forudsætter yderligere finansiering f.eks. fra fonde, budgetforhandlinger eller omprioritering. Implementeringen af disse indsatser afhænger dermed af mulighederne for at tilvejebringe særskilt økonomi til at implementere det pågældende initiativ.

Nedenfor følger et samlet overblik over strategiens indsatser fordelt efter, om de kan igangsættes med eller uden yderligere finansiering:



ØKONOMI

Implementeringen af denne strategi sker indenfor centerets gældende økonomiske ramme.

LITTERATURLISTE

- Alkohol og samfund, 2020 [alkohol og samfund](#)
- Det Kriminalpræventive Råd, 2022 [Trygge byrum for alle. mange. få](#)
- Center for Rusmiddel forskning, 2018: MOVE. 21 måneder efter indskrivning [Socialstyrelsens rapport](#)
- Hansen, S. J., & Ramsbøl, H. (red.) (2017). Perspektiver på udsathed. Hans Reitzels Forlag.
- PWC, 2021 Partnerskab om aftale udvikling og omlægning af socialpsykiatrien, Midtvejsmåling
Randers Kommune december 2021.
- Rambøll, 2022. Bruger pårørendeundersøge Randers Kommune
- Socialt Udviklingscenter SUS, 2019 [Indsatser til mennesker med psykiske vanskeligheder og misbrug](#)
- STAR og Socialstyrelsen, 2022: Videnspapir af 29. juni
- Sundhedsministeriet, 2018: [Bedre psykiatri](#)
- Sundhedsstyrelsen, 2022
[Bedre mental sundhed og en styrket indsats for mennesker med psykiske lidelser](#)
- Sundhedsprofilen, 2021 [Sundhedsprofilen ved Sundhedsstyrelsen](#)
- VIVE, 2017: [Voldsforebyggelse på botilbud og forsorgshjem](#)
- VIVE, 2017: [Hjemløshed i Danmark 2017](#)
- VIVE, 2022 [Hjemløshed i Danmark 2022](#)
- Væksthuset, 2013: [Væksthusets rapport om unge misbrugere og beskæftigelsesindsats](#)



Randers Kommune
Laksetorvet
8900 Randers C
www.randers.dk

RANDERS